

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Den romantiske skole i Tyskland (1873)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 457. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-brandes04-shoot-idm139992356680432.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

Et ganske ejendommeligt Udtryk fik i Poesien det af Frihedskrigene udsprungne kristeligt-germanske Bagstræv i en Række Romaner af Baron *de la Motte Fouqué*, der som 458 Kavalleriofficer havde gjort Frihedskrigen med. Fouqué er især den store Læseverden bekendt igennem sin yndefulde lille Fortælling *Undine*, uden Tvivl næst Tiecks *Alferne* (hvis Æmne hos os er kendt gennem Heibergs Bearbejdelse deraf som Lystspil) det Skrift, i hvilket den romantiske Naturpoesi lagde sit skønneste og rigeste Indhold for Dagen. Undine er den eneste virkelig levende og anskuelige Skikkelse, som Fouqué har frembragt. Aarsagen, hvorfor den lykkedes ham, var rimeligvis den, at han her gik ud paa at fremstille et Væsen, der kun var halvvejs Menneske, halvvejs Naturelement, Bølge, Skum, Vandets kølige Friskhed og vilde Bevægelse, et Væsen, som det hedder, uden Sjæl; thi saalænge Undine endnu ikke har givet sig hen til Ridderen, er hun i magisk Forbindelse med det urolige sjælløse Hav. Det er hende, som stænker dets Skum mod Vinduet, og som lader det stige saalænge, til det gør Halvøen til en Ø, og Ridderen bliver en Fange i Fiskerhytten. Fouqué, der var Digter uden at være Sjælegransker, fandt i dette Naturvæsen, der svarede til et af Elementerne og derfor selv kun bestod af et eneste Livselement, en Genstand for sin Fantasi, som denne var fuldstændig voksen, og i hvis Billede Andersen senere skabte *Den lille Havfrue*. Efter Brudenatten faar Undine Sjæl og forvandles nu til Mønsteret paa den lydige, ømme, følelsesfulde tyske Hustru. Ridderens Haardhed imod hende dræber hende, efter at hun først i sin store Godhed har ladet Gaardens Brønd dække til med en uhyre Sten, for at lukke sin Onkel Vandaanden Kühleborn den eneste Vej, ad hvilken han kunde stige op i Slottet og hævne hende paa Ridderen. Da denne trods alle Advarsler er hende utro, og da hans Brud i sit Overmod lader Stenen tage bort fra Brønden, tvinges Undine af Skæbnen til at svæve op gennem denne og bringe ham Døden i et Kys. Skønt dette Stof var ægte middelalderligt, laant fra Paracelsus, der i sin Lære om Elementaraanderne havde benyttet gammel Folketro som Grundlag, og skønt Udførelsen i det Enkelte paa mange Steder er baade fromladen og sødladen, har Digtningen dog her til sit eget Bedste et frisk hedensk Anstrøg. Undines Ejendommelighed ligger i hendes hedenske Naturel, som det ytrer sig inden Daaben, og ægte græsk er den Tanke, at ikke Manden med Benraden henter den Døende, men at Naturaanden bringer ham Døden i et elskovsfuldt Kys.